

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проходження навчальної практики

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми
навчання зі спеціальності І4 – Охорона праці,
освітня програма «Аудит та консалтингова діяльність в охороні праці»)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2026

Методичні рекомендації до проходження навчальної практики (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності J4 – Охорона праці, освітня програма «Аудит та консалтингова діяльність в охороні праці» / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Н. О. Косенко, Ю. С. Левашова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2026. – 25 с.

Укладачі: канд. техн. наук, доц. Н. О. Косенко,
канд. техн. наук, доц. Ю. С. Левашова

Рецензент

В. В. Малишева, доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою охорони праці та безпеки життєдіяльності,
протокол 18 від 22.01.2026*

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Загальні положення.....	5
2 Зміст навчальної практики.....	8
3 Структура та вимоги до оформлення звіту з навчальної практики.....	10
4 Засоби контролю проходження практики та оцінювання результатів.....	12
Список рекомендованих джерел.....	14
Додатки.....	16

ВСТУП

Сучасні підходи до управління безпекою на виробництві потребують не лише дотримання нормативних вимог, а й упровадження інноваційних методів консалтингу та аудиту, які дозволяють підвищувати ефективність діяльності підприємств і створювати безпечні умови праці.

Навчальна практика проводиться з метою закріплення, узагальнення та систематизації набутих здобувачами вищої освіти теоретичних знань, ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями обраної освітньої програми, формування первинних загально-професійних і спеціальних умінь і навичок під керівництвом науково-педагогічних працівників випускової кафедри та фахівців-практиків.

Практика є важливим етапом підготовки майбутніх фахівців, адже дозволяє набутти практичних навичок аналізу виробничих процесів, виявлення ризиків та недоліків у системі охорони праці, а також розробити рекомендації щодо їх усунення. Під час проходження навчальної практики студенти ознайомлюються з реальними умовами роботи на підприємствах, опановують методи проведення аудитів та набувають досвіду комунікації з керівниками і працівниками.

Методичні рекомендації містять необхідну інформацію щодо організації навчальної практики та виконання навчально-практичних завдань. Інформаційний контент навчальної практики розміщено в дистанційному курсі на платформі Moodle. Матеріали курсу спрямовані на формування у студентів компетентностей щодо аналізу системи управління охороною праці, засад нормативно-правового забезпечення охорони праці та аудиту на прикладі підприємства (організації) – бази практики.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Проведення практики здійснюється відповідно до Положення про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти у Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова, затвердженого Наказом № 301-01 від 10.07.2025.

Навчальна практика є важливим етапом підготовки майбутніх фахівців, спрямованим на формування практичних навичок оцінки, аналізу та вдосконалення системи охорони праці в організаціях. Практика проводиться відповідно до навчального плану на першому курсі навчання в другому семестрі.

Для ефективного проходження практики необхідно дотримуватись таких загальних вимог:

- ознайомитися з програмою практики та переліком завдань, які необхідно виконати;
- отримати необхідні направлення, методичні матеріали, а також консультації від керівників практики;
- пройти первинний інструктаж з охорони праці в університеті та на базі практики (за необхідності);
- у повному обсязі виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- дотримуватися внутрішнього розпорядку підприємства чи організації, що є базою практики, виконувати вимоги з охорони праці на базі практики;
- вести щоденник практики, фіксуючи виконані завдання, спостереження та висновки;
- скласти звіт про виконану роботу відповідно до встановлених вимог, зокрема включити розрахункові дані, графіки, таблиці та інші матеріали, що відображають результати роботи;

- виявляти ініціативу, самостійність та відповідальність під час виконання завдань;
- дотримуватися професійної етики та конфіденційності отриманих даних про діяльність підприємства чи організації;
- підготувати та представити звіт про результати навчальної практики під час підсумкового захисту.

Дотримання цих вимог забезпечує якісне виконання програми практики, сприяє формуванню необхідних компетентностей та підготовці здобувачів до роботи у сфері охорони праці.

Після завершення практики здобувачі звітують про виконання програми практики. Основною формою звітності є письмовий звіт і щоденник практики та презентація, які підписуються та оцінюються керівником практики. Форму титульного аркуша звіту та приклад змісту наведено в додатках А і Б, а опис структурних частин звіту та вимоги до його оформлення – у розділі методичних рекомендацій. Щоденник практики відображає поточну діяльність здобувача та етапи виконання завдань (дод. В). Разом зі звітом цей документ подається на рецензування керівнику практики.

Звіт має включати:

- інформацію про виконання всіх розділів програми практики;
- результати виконання індивідуального завдання;
- висновки та пропозиції;
- список використаної літератури.

Оформлення звіту здійснюється відповідно до вимог, викладених у цих методичних рекомендаціях. Захист звіту проводиться наприкінці практики. Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, вченої ради інститутів, а також університету.

Керівник практики від кафедри відповідає за організацію та контроль проведення практики студентів. До його обов'язків належать:

- участь у розподілі здобувачів за місцями проходження практики;

- організація доступу здобувачів до дистанційного курсу на платформі Moodle;

- організація контролю за проведенням усіх організаційних заходів перед початком практики, включаючи проведення первинного інструктажу з охорони праці, ознайомлення з порядком проходження практики, а також надання студентам необхідних бланків супровідних документів;

- контроль за виконанням програми практики студентами та дотриманням строків її проведення;

- надання навчально-методичної допомоги студентам під час виконання індивідуальних завдань і збору матеріалів для звіту;

- проведення консультацій з обробки інформації, отриманої за результатами проходження практики, та її використання для підготовки звіту;

- інформування студентів про порядок подання звітів про практику;

- прийом звітів студентів про проходження практики, оцінка результатів практики;

- подання звіту керівника практики.

Студенти Університету під час проходження практики зобов'язані:

- пройти інструктаж з охорони праці в університеті до початку практики;

- отримати від керівника практики бланки документів, навчально-методичні матеріали та консультації щодо оформлення необхідних документів;

- повністю виконати всі завдання, визначені індивідуальним завданням та вказівками керівника практики;

- знати та неухильно дотримуватись вимог з охорони праці, а також правил отримання документації та матеріалів;

- своєчасно підготувати звітну документацію та пройти підсумковий контроль із практики.

2 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Програма навчальної практики складена відповідно до освітньої програми «Аудит та консалтингова діяльність в охороні праці» підготовки бакалаврів зі спеціальності J4 – Охорона праці.

У межах практики передбачено ознайомлення здобувачів із засадами проведення внутрішнього аудиту з охорони праці для обраного підрозділу, посади або робочого місця. За результатами роботи студенти розробляють чек-лист або план-графік внутрішнього аудиту з урахуванням вимог чинних нормативних документів.

Зміст навчальної практики формується з трьох змістових модулів, які є розділами звіту з практики:

Змістовий модуль 1 Критерії оцінювання ефективності функціонування СУОП підприємства – бази практики.

Основна мета цього етапу практики – аналіз діяльності суб'єкта господарювання – бази практики. Аналіз статистики травматизму та надзвичайних ситуацій на об'єкті. Вивчення структури системи управління охороною праці, критеріїв оцінювання функціонування системи управління охороною праці підприємства – бази практики. Алгоритм впровадження системи ОП в роботу підприємства – бази практики. Документація служби охорони праці.

Змістовий модуль 2 Організація та проведення внутрішнього аудиту на підприємстві – бази практики.

Основна мета цього етапу практики – аналіз нормативного забезпечення проведення аудиту з охорони праці на підприємстві – бази практики. Проведення навчання та перевірки знань із питань охорони праці. Організація оцінки умов праці на підприємстві. Роботи з підвищеною небезпекою. Аналіз наявності та повноти документації з охорони праці на підприємстві. Перевірка стану обладнання та виконуваних робіт.

Змістовий модуль 3 Вдосконалення системи контролю за реалізацією заходів з охорони праці.

Основна мета цього етапу практики – аналіз результатів проведення аудитів з охорони праці. Дослідження заходів із підвищення рівня безпеки, що запропоновані за результатами аудиту. Аналіз системи контролю за дотриманням вимог охорони праці. Організаційні заходи з підвищення рівня безпеки праці. Технічні заходи з підвищення рівня безпеки праці.

З СТРУКТУРА ТА ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Структурні частини звіту з навчальної практики і їх обсяг наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Структура звіту з навчальної практики

Структурні частини звіту з практики	Кількість сторінок
Вступ	1–2
1 Критерії оцінювання ефективності функціонування СУОП підприємства – бази практики	4–5
2 Організація та проведення внутрішнього аудиту на підприємстві – базі практики	4–5
3 Вдосконалення системи контролю за реалізацією заходів з охорони праці	4–5
Висновки	1–2
Перелік використаних джерел	1–2
Додатки	1–5

У ВСТУПІ розкривається актуальність обраної теми дослідження, визначаються особливості постановки та вирішення конкретних завдань у рамках досліджуваних умов, а також формулюються мета і завдання навчальної практики.

У РОЗДІЛАХ 1–3 наводяться результати комплексного дослідження бази практики з урахуванням вимог програми практики. Характеристика вивчених виробничих та інших показників повинна супроводжуватися всіма необхідними цифровими даними, а також бути доповненою графіками, таблицями та рисунками, що забезпечують наочність і полегшують сприйняття інформації.

У ВИСНОВКАХ узагальнюються результати навчальної практики, оцінюється стан охорони праці та наводяться пропозиції щодо його поліпшення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ у звіті з навчальної практики має містити 7–10 найменувань.

У ДОДАТКАХ розміщують додаткові дані, ілюстрації чи таблиці, які з огляду на їх обсяг або формат подання недоцільно включати до основної частини звіту.

Оформлення звіту з навчальної практики має відповідати таким вимогам: текст роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29–30 рядків на сторінці); шрифт текстового редактора Word – Times New Roman, розмір 14 мм, абзац – 1,25. Поля: зліва – 30 мм, справа – не менше 15 мм, зверху і знизу – 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки) та відокремлюють від наступного тексту одним вільним рядком.

Більш докладно вимоги до оформлення звіту надає керівник практики, а також вони наведені на платформі Moodle.

4 ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Система поточного контролю базується на застосуванні таких форм контролю, як перевірка проміжних звітів за змістовими модулями.

Підсумковий контроль навчальної практики передбачає оформлення звіту з практики, презентації та захист звіту. Критерії оцінювання звіту наведені в таблицях 2 і 3.

Таблиця 2 – Критерії оцінювання матеріалів звіту

№ з/п	Критерій	Відсоток від максимальної кількості балів згідно з робочою програмою
1	Звітні матеріали підготовлені в повному обсязі відповідно до вимог	100
2	Звітні матеріали підготовлені в повному обсязі, проте мають незначні недоліки	75
3	Звітні матеріали підготовлені в повному обсязі, проте мають суттєві недоліки	50
4	Звітні матеріали підготовлені частково, мають суттєві недоліки	25
5	Звітні матеріали не представлені	0

Таблиця 3 – Критерії оцінювання захисту звіту

№ з/п	Зміст	Відсоток від максимальної кількості балів згідно робочої програми
1	Здобувач (-ка) доповів (-ла) про результати практики у повному обсязі, надав (-ла) правильні відповіді на запитання	100
2	Здобувач (-ка) доповів (-ла) про результати практики, відповіді на запитання загалом були правильні, проте мали певні неточності	75
3	Здобувач (-ка) не повною мірою доповів (-ла) про результати практики, відповіді на питання мали помилки	50

Продовження таблиці 3

4	Здобувач (-ка) частково доповів (-ла) про результати практики, відповіді на питання мали суттєві помилки	25
5	Здобувач (-ка) не зміг (-змогла) доповісти про результати практики, відповіді на питання не надані	0

Максимальна кількість балів з оцінювання кожного елемента визначається відповідною робочою програмою практики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про охорону праці : Закон України від 14 жовт. 1992 р. № 2694-ХІІ. – Київ : Відомості Верховної Ради України, 1992. – 42 с.
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII. – Київ, 1971. – 360 с.
3. Типове положення про службу охорони праці : НПАОП 0.00-4.21-04 : затв. Наказом Держнаглядохоронпраці України від 15 листоп. 2004 р. № 255. – Київ, 2004. – 15 с.
4. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці : НПАОП 0.00-4.12-05 : затв. Наказом Держнаглядохоронпраці України від 26 січ. 2005 р. № 15. – Київ, 2005. – 18 с.
5. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT) : ДСТУ ISO 45001:2019. – [Чинний від 2021-02-01]. Вид. офіц. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2019. – 33 с.
6. Настанови щодо проведення аудитів систем управління (ISO 19011:2018, IDT) : ДСТУ ISO 19011:2019. – [Чинний від 2021-02-01]. Вид. офіц. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2019. – 52 с.
7. Менеджмент ризиків. Принципи та настанови (ISO 31000:2018, IDT) : ДСТУ ISO 31000:2018. – Київ, 2018. – 25 с.
8. Березуцький В. В. Управління охороною праці : навч. посіб. / В. В. Березуцький. – Харків : ФОП Панов А. М., 2021 – 412 с.
9. Глива В. А. Аудит ризиків безпеки на робочому місці / В. А. Глива // Technology audit and production reserves. – 2016. – № 2/3(28). – С. 12–17.
10. Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності : навч. посіб. / уклад. Н. В. Баличева ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань : Візаві, 2023. – 273 с.
11. Правові основи охорони праці : навч. посіб. / Т. О. Луценко та ін. – Харків : НУЦЗУ, 2023. – 223 с.

12. Управлінський консалтинг : підручник / М. Ф. Безкровний та ін. – Київ : Ліра-К, 2019. – 336 с.
13. Baciú C. Occupational safety and health audit between theory, legal requirements and practice / Baciú C. // Quality – Access to Success. – 2019. – Vol. 20 (S1). – P. 129–131.
14. Review of Remote Audit in Occupational Safety and Health Management System through the Mixed-Reality Spectrum / M. Fuad Mohd Isa et al. // 7th International Conference on Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2021. – Johor Bahru, Malaysia, 2021. – P. 1–6.
15. Державна служба України з питань праці [Електрон. ресурс] : сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://dsp.gov.ua>, вільний (дата звернення: 19.03.2026). – Назва з екрана.
16. Міжнародна організація праці (ILO) [Електрон. ресурс] : сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://www.ilo.org>, вільний (дата звернення: 19.03.2026). – Назва з екрана.
17. Чек-листи з охорони праці: Повний посібник зі створення та використання. *SAFETY* [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://safety.org.ua/chek-lysty-z-ohorony-pratsi-povnyj-posibnyk-zistvorennya-ta-vykorystannya/>, вільний (дата звернення: 19.03.2026). – Назва з екрана.

ДОДАТОК А

Приклад оформлення титульного аркуша звіту з практики

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова

Навчально-науковий інститут будівництва, землеустрою та цивільної інженерії

Кафедра охорона праці та безпека життєдіяльності

Звіт

з проходження

НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Виконав (-ла): студент (-ка) гр. АтаКД

ПІБ

Перевірила

канд. техн. наук, доц. Косенко Н. О.

Харків – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – 202__

ДОДАТОК Б

Приклад оформлення змісту звіту з практики

ЗМІСТ

Вступ

- 1 Критерії оцінювання ефективності функціонування СУОП підприємства – бази практики
- 2 Організація та проведення внутрішнього аудиту на підприємстві – бази практики
- 3 Вдосконалення системи контролю за реалізацією заходів з охорони праці

Висновки

Список використаних джерел

ДОДАТОК В

Форма щоденника практики

**Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)

Студента (-ки) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Інститут, факультет _____

Кафедра _____

Освітній рівень _____

Спеціальність _____

(назва)

Освітня програма _____

_____ курс, група _____

Студент (-ка) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи „____” _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи “ ” _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний план проходження практики

[illegible]

Керівники практики від закладу вищої освіти:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи: _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

[illegible]

[illegible]

Відгук і оцінка роботи студента (-ки) на практиці

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства, організації, установи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

МП

«_____» _____ 20 __ року

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Оцінка

(словами)

(цифрами і словами)

Керівник практики від університету:

(прізвище та ініціали)

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації
до проходження навчальної практики

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми
навчання зі спеціальності І4 – Охорона праці,
освітня програма «Аудит та консалтингова діяльність в охороні праці»)*

Укладачі: **КОСЕНКО** Наталія Олексіївна,
ЛЕВАШОВА Юлія Станіславівна

Відповідальний за випуск *Ю. С. Левашова*
Редактор *О. А. Норик*
Комп'ютерне верстання *Н. О. Косенко, І. В. Волосожарова*

План 2026, поз. 74М

Підп. до друку 20.03.2026. Формат 60 × 84/16.
Ум. друк. арк. 1,5.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Чорноглазівська. 17, Харків, 61002
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 8386 від 14.07.2025.